Ч. 159 (13.107). Львів, пятниця 22. липня 1932. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 4·00 зол.
Чвертьрічно 12·00 „
Піврічно 24·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і позар. Франції, Голяндії, Бельгії 22 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

„Фатальна східна границя“.

Чому у Польщі найшлося так „мало“ українських земель?

Львів, 20. липня 1932.

Здавалось би, що саме нині, при нинішніх міжнародніх і внутрішніх клопотах Польщі, з нинішніми вислідами польської внутрішньої національної політики та при нинішній небувало загостреній ситуації на заході, — здавалось би, що серед цих усіх обставин є як найменше місця для жалю з приводу того, що границі Польщі є такі **вузькі** і що зокрема у Польщі найшлося так **„мало“** українських етнографічних земель! А проте саме тепер ми є свідками такої найбільш дивоглядної — взагалі, та спеціяльно в нинішних часах — дискусії й полеміки поміж нібито поважними польськими політичними таборами, дискусії, якої основу творять взаємні претенсії, чому державні керманичі Польщі в переломових воєнних роках і рішаючих дипльоматичних післявоєнних моментах не вбивали кордонних стовпів багато **дальше на схід.** Незбагненою тайною залишається, що таке в дійсності дало товчок до тої дискусії і який то момент із актуальної внутрішньої чи міжнародньої ситуації викликав тугу за побільшенням населення Польщі ще на кілька міліонів українців і білорусинів. Колиж цю анахронічну дискусію підняли тепер **ендеки** — то здивування мусить бути ще більше: бо істнують лише дві льогічні підстави такого кроку: 1) або польська ендеція дійшла до пересвідчення, що дійсним абсурдом була теза „паньства народового“, теза, яка у своєму заложенні має асиміляцію чужонаціонального населення, і що в такому разі треба перебудовувати Польщу на державу національностей, а для цієї перебудови булоб краще мати ще вищий відсоток не-поляків у Польщі та ще більші простори для якогось нового адміністраційно-устроєвого поділу; 2) або теж польська ендеція є така дуже вдоволена вислідами асиміляційного процесу т. зв. національних меншин у Польщі, що почуває себе на силах скермувати денаціоналізаційний процедер ще на дальші східні землі, заселені не-польським народом. Tertium non datur.

Хоча справді ідея „паньства народового“ (однонаціональної держави) у світлі фактів збанкротувала, і хоча на ці факти складається не лише навіть офіціяльний вислід останнього перепису населення, виказуючий 31% людности, що в 13-ім році перебування у польській державі подала непольську мову, як свою рідну (самі ж ендецькі публіцисти й статистики не повинні сумніватися, що цей відсоток є вищий, а на цю тему появляться швидко мабуть не лише українські наукові розвідки), але передусім натуга боротьби непольських народів у Польщі за свої права, — хоча все це безспірна й обєктивна правда, а проте знаємо, що польський ендецький політичний табор таки від тієї своєї ідеї не відмовився, своєї концепції пристосовувати державний устрій і всі закони, з першим конституційним законом включно („Ми, Нарід Польський...“ — перші слова конституції з 17. III. 1921, залишені у коректурі з 2. VIII. 1926) не покинув і дальше у теорії і практиці цю свою засадничу ідею боронить. Знаємо прецінь, що в імя тої ідеї і концепції ендеки найзавзятіше поборюють не лише всякі „протидержавні сепаратизми“, але й таку невинну річ, як проєкт урядової „комісії для покращання державної адміністрації“ — про злуку трьох східно-галицьких воєвідств, бо в тому проєкті добачують автономістичні, адміністраційно відосередкові тенденції, себто „замах на національно-державну єдність“ польської республики. Це — у внутрішній політиці, не згадуючи вже про цілу ділянку національної політики. Знову ж у зовнішній, закордонній, політиці ендецький табор руками й ногами борониться проти всіх якихнебудь дійсних чи уроєних плянів походу на схід; з цих самих мотивів ендеція була в 1920 році проти т. зв. київського походу і по нинішній день страшенно його критикує; пропагувала і пропагує згоду з Росією (у кожному її виді) на [illegible] поділ впливів на українських і білоруських землях та „вільної руки“ у політиці на тих землях (проголошення української і білоруської проблеми внутрішніми питаннями Росії і Польщі) і голосить єдиний протинімецький фронт, як оборону перед найбільшою небезпекою...

Таким робом оба повищі льогічні здогади не є правдиві: брак політичного реалізму у польських націоналістів (офіціяльних і неофіціяльних ендеків, безпартійної інтелігентсько-міщанської маси та й членів ріжних інших польських партій) каже їм конвульсійно далі триматися концепції однонаціональної держави в її нинішньому територіяльному й етнічному складі, — з другого боку та дрібка політичного реалізму, яку вони свідомо чи підсвідомо мають, каже їм бути обережним з експанзією на схід. Тому треба погодитися із санаційними опонентами ендеції, що „граничні“ претенсії цієї останньої виринули лише тому, що вона не мала під рукою іншої теми для полемічного випаду.

У чомуж річ? Оце у відомому ідеольогічному тижневику польської націонал-демократії „Мисль Народова“ появилася стаття п. н. **„Як це було зі східними кордонами?“**, в якому анонімовий автор гостро критикує авторів риського миру, обвинувачуючи за той мир „тодішнього начального вожда і кола від нього залежні“, в яких нуртували „каламутні і підозрілі концепції т. зв. федералістичної політики“ та ком-

бінації „єдности колишнього Великого Литовського Князівства“. Для цих цілей, „або для київської хімери, для реалізації мрії про пірвання звязків поміж Києвом і Москвою“ марш. Пілсудський — читаємо там — готовий був „перекреслити або наразити на небезпеку ціли загально-польської політики не лише на заході, але й на сході“.

Дальше автор впевняє, що „Комітет Народовий“ у Парижі мав плян, згідно з яким

> південна польсько-радянська границя мала йти не здовж Збруча, але здовж Ушиці, наслідком чого Камянець Подільський, Проскурів і Староконстантинів найшлись би у границях Польщі. „Завдяки цьому не булоб загашене таке інтенсивне огнище польського життя, яким був Камянець разом з дооколичною подільською землею, і не булаб видана на екстермінацію дуже численна тамошня польська людність, — в околицях Проскурова, — яка є продовженням польського етнографічного тернопільсько-теребовельсько - скалатського острову, що творить більшість (?! — Ред.) загалу населення“.

Дальше на північ границя мала йти здовж ріки Березини, так, щоб у Польщі найшовся Мінськ, Слуцьк а навіть Бобруйськ. Ендецький публіцист впевняє, що з такої лінії вийшлиб для Польщі величезні національно-політичні і стратегічні блага...

Опонують йому санаційні консерватисти з „Часу“, але — цікава річ! — вони цілковито погоджуються з суттю справи, називаючи виводи „Мислі Народової“ „цілком правильною і влучною арґументацією“; нинішні східні кордони „Час“ називає **„фатальною східною границею, яка не є згідна з географією, історією і державним інтересом Польщі“!!** „Час“ протестує лише, щоби перекидати відповідальність за ту „фатальну“ границю на тих діячів і ті кола, які творять нині корінь т. зв. післятравневого табору та переповідає історію риських переговорів, яку з польського боку вели делеґати володіючого тоді у Польщі ендецько-пястівсько-людового табору пп. Ст. Грабський, Кернік і Домбський.

> „Отже до тих панів треба би передусім звернути всі критичні „чому“? які кидає публіцист „Мислі Народової“. Справді, ясної відповіди, на всі сумніви, які викликав риський договір, польський загал ніколи не дістав. Ті інформації, які дійшли до нас, кажуть, що пп. Грабський, Кернік і Домбський саме таку границю хотіли мати: перший тому, що думав, що пересунення границі дальше на схід введе до держави надто багато непольських елементів, а два інші тому, щоби занадто не скріплювати „кресового“ поміщицького елементу, тих нещасних „жубрів“, які саме на сході творили найсильнішу підвалину польської культури і мови. Отже п. Грабський для тісної націоналістичної доктрини і пп. Кернік і Домбський з партійно-клясових мотивів запропастили величезний простір Річипосполитої (!) і кілька міліонів чисто польського населення (?!) віддали на поталу більшовикам...“

Щодо риських переговорів — то „Час“ каже правду: **Йоффе і Мануїльський виразно пропонували польській делеґації Камянець Подільський, проскурівський, старо-константинівський, а навіть сумежні східні повіти** і на цю тему йшли палкі дебати у польській делеґації, яка вкінці рішила не брати такого приманливого подарунку, лякаючися, чи зможе Польща засимілювати аж такий простір. У споминах Яна Домбського, голови польської делеґації, п. н. „Покуй риські“, виразно того не кажеться, згадується лише про тайні політичні засідання. Однак є надія, що можна буде невдовзі оголосити до цієї справи деякі дані, які виключать усякі сумніви щодо історії тих риських подарунків. Однак не має теж рації автор статті з „Мислі Народової“, коли говорить про „київську хімеру“ з 1920 р., яка мала „реалізувати мрії про пірвання звязків між Києвом і Москвою“. За виїмком одного маніфесту Юзефа Пілсудського п. н. „Народе Український“, в якому зрештою сказано більше фраз, ніж конкретних і обовязуючих заяв, **нема ніде ні одного документу, який стверджував би, що польський похід на Київ у 1920 році був ведений з виразно скристалізованим політичним пляном** і що варшавська умова з 20. V. 1920 р. мала ширше значіння, як лише **тактично-стратегічного маневру, як засобу використання імени Симона Петлюри, фірми У.Н.Р. та військових частин У.Н.Р. для своїх військових цілей.** Не можна говорити про замір розбити Росію на окремі національні держави, коли прецінь тодішній начальник держави й вожд **побідної** польської армії не висунув у Ризі навіть про людське око, навіть лише для історичної демонстрації чи як тактичний дипльоматичний прецеденс домагання відокремити Україну, а **польська делеґація трималася у цій справі супроти більшовиків діяметрально протилежної тактики, ніж Чернін і Кільман у Бересті...**

Вся ця історично-теоретична дискусія має всетаки деякі цікаві моменти: як то навіть серед ендеції і серед консервативної санації вічно ще покутують якісь незаспокоєні апетити і як то серед них вічно „географія і історія“ та апокаліптичні „державні інтереси“ є фетишами, що закривають справжні історичні науки, і як то у 30 рр. 20-го віку таке кумедне гасло як національне самовизначення є найпустішим згуком Ендецькому публіцистові, який ревеляціонує про пляни паризького Комітету Народового

щодо східних границь — віримо на слово. Адже Роман Дмовський домагався у Парижі також цілих Східних Прус з Данцігом. Чи виходить з того, що треба нині жаліти, що тих земель Польща не дістала і чи справді нинішній стан справ на Поморі і Гор. Шлеську та в широкому світі оправдує такий жаль?!

Колиж ендеки і санатори доглупались до того, що східна границя Польщі є лиховісною („фатальною"), то поважна дискусія на цю тему повинна би йти на цілком іншій площині.

Шукаючи винуватців нинішньої невеселої ситуації польські мрійники і фантасти взаємно себе поштовхують і безпомічно тупцяють у заворожeному колі одного великого непорозуміння... (ік).

Французько-англійське порозуміння.

Французько-англійське порозуміння є безпосереднім наслідком, а властиво продовженням співробітництва, яке витворилось між англійською та французькою делегацією в Льозанні. В межах цього порозуміння Льондон та Париж намагаються осягнути те, чого не вдалося зробити в Льозанні, а саме так званий консультативний пакт европейських держав. Коли деякі часописи почали вже писати про відродження французько-англійської антанти, то це цілком хибно, це порозуміння не має ні виключного характеру кооперації двох держав, ані навіть точно зазначеної програми діяльности. Загальна мета його витворити інтернаціональний, а у всякому разі европейський апарат, для полагодження щоденних бежучих справ. Приступити до цього порозуміння запрошено й інші держави, і приступили вже Бельгія та Італія. Щодо останньої, то характеристична річ, що вона не додержала в цім випадку солідарности з Німеччиною. Німецька Дипльоматична Кореспонденція заявила, що Німеччина не може брати участи в ніякому порозумінні, яке прямує до витворення фронту проти Злучених Держав Америки чи проти Радянщини. Що це порозуміння ніяким чином не може бути звернене проти Америки, про те свідчить участь у нім Англії. Але сама Радянщина дбає про те, щоб кожне загально-европейське порозуміння з самої природи большовизму послідовно звертaлося проти Радянщини. І раніше чи пізніше Німеччині доведеться вибирати між Европою та Радянщиною.

Бельґійський страйк і його причини.

Загальна економічна криза. — Заходи бельґійського уряду. — Спроби соціялістів. — Комуністична рука.

Преса записала звістки про бельґійський страйк шахтарів і обмежилась до кількох фактів, не входячи у причини цього явища, трохи несподіваного для пересічного читача. І в Бельґії теж щось псується? у цій багатій, спокійній країні?

Мало кому відомо, що становище бельґійських вуглекопів так-же трагічне, як англійських. Страйк у Борінаж себто в районі Монса, на французьким кордоні, поширився тиждень тому до великих розмірів, охопив Шарлеруа і інші райони центру та перекинувся на інші галузі промислу. Цей рух менше, ніж колинебудь залежить від внутрішніх економічних і політичних чинників. Маленька країна, з високо розвиненим промислом, залежить зовсім від міжнародного обороту. Не тільки самі вуглекопи опинилися у прикрій ситуації, що нагадує англійську вуглеву кризу. На весь бельґійський промисл падуть удари митних заборон і обмежень. Сусідні великі держави, щоби рятувати власний промисл, заводять високі мита, хотять яко мога обмежитись до власної продукції.

Бельґійський уряд пробує всілякими засобами дістати полекші у тих митних заборонах і вживав для цього навіть особистої інтервенції короля Альберта. Ледви недавно Бельгії вдалось добитися порозуміння з деякими країнами щодо свобідної виміни товару. Та все це мало змінило наслідки дотеперішньої кризи.

Лідер соціялістичної партії Вандервельде заявив про страйк, що маємо тут до діла „із хвилею, яка виринає із глибин пролетаріяту". Цим він хотів підкреслити факт, що ані робітничі синдикати ані соціялістична партія не дали товчка до страйку. Хто-ж викликав його? У тій самій промові Вандервельде відкидає версію про „комуністичну змову", кажучи, що не можна такою змовою пояснити „стихійний народній рух". А все-ж органи влади ствердили, що істнував конспіративний комуністичний осередок, який вів акцію за безпосередніми інструкціями з Москви.

Синдикати та соціялісти, що були проти страйку, хотіли взяти рух у свої руки, після того, як він уже поширився дуже сильно. Цим хотіли надати рухові дисципліну та гасла згідні із ідеями демократичного соціялізму, ворожому до насильства та анархії. Проект загального страйку відкинули. Та одночасно, в міру того, як страйк зростав, поза його кулісами йшла боротьба за провід. У цьому тверезі діячі добачають найбільшу небезпеку. Провідники синдикатів і соціялістичної партії запротестували проти виступів уряду, що рахувався з можливістю поодиноких конфліктів юрби на вулиці з поліцією та військом.

В англійськім великім страйку з 1926 р. комуністи фактично не грали ніякої ролі. У Бельгії їм удалось нацькувати голодну масу проти уряду і довести до зударів із поліцією. У відозвах оголошених професійними та партійними провідниками руху є поклики до війська, щоби вояки памятали про „клясову солідарність" із робітниками. Знаємо, що навіть найобережніші такі поклики можуть інколи захитати військову дисципліну.

І бельґійський уряд і соціялісти, що були нераз уже його членами, здають собі ясно справу, що клясова економічна боротьба у середині держави не може поправити загального стану. Бельгія — мала держава, залежна у своїх економічних трудносщах від більших держав, що мусять боронитись перед її промислом, щоби утримати рівновагу власного. А в таких справах сентименти та симпатії сходять на другий плян. Досвід англійського безробіття вказує, що навіть з міліонами безробітних уряд ділової, торговельної держави вміє дати собі раду і зріст цього безробіття не доводить масу до актів розпуки. Та з другого боку історія останніх революцій навчила нас, як мало треба, щоби змести з лиця землі уряд, який за довго полишив долю країни на ласку зовнішніх сил.

ЧИ ФРАНКО ПОВИНЕН МАТИ НАГРОБНИК?

Хто каже, що так, нехай пішле жертву до „Центробанку" на вкладку ч. 9003. (чекове конто ч. 143,467; дописати: „На будову нагробника Франка").

Американські демократи за скасуванням прогібіції.

Демократична конвенція в Шікаґу заявилась за повним скасуванням прогібіції і тимчасовою зміною закону Волстеда.

Несподівано для „сухих" демократична конвенція в Шікаґу приняла постанову, яку предложила комісія, про скасування прогібіції і тимчасову зміну прогібіційного виконуючого закону Волстеда.

В постанові конвенція припоручає, щоби Конґрес у Вашинґтоні заявився за скасуванням 18-ого прогібіційного додатку до конституції і доручив стейтам, аби вибрали окремих делегатів на конституційні конвенції, з тим, що вони мають заявитись за відкиненням або задержанням прогібіції. Після того стейти малиб самі собі приняти закони в справі дозволу чи заборони в себе виробляти алькогольні напитки.

В постанові конвенція також заявилась за тим, щоби, поки прийде зміна в конституції, Конґрес ще передтим змінив свій виконуючий закон Волстеда так, щоби можна виробляти пиво й інші легкі напитки. Це значить, що закон мав би признати, що наприклад напиток з 3 проц. або 4 проц. алькоголю не є впиваючий.

Конвенція приняла ту постанову проти прогібіції 934 голосами проти 213. Після голосування відбулась у стадіоні велика і грімка маніфестація, в якій взяли участь навіть ті делеґати, що голосували проти внесення.

Постанова увійде як вставка до демократичної плятформи і буде обовязувати кандидатів на президента і віцепрезидента та всіх кандидатів партії до Конґресу у Вашинґтоні.

Демократи своєю постановою відкинули посередню „сухо-мокру" програму републиканців, яка радить замісць теперішнього амендменту дати новий. Демократи не хотіли републиканської програми і цим добули собі серед публики популярність.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 22. ЛИПНЯ 1932.

СТ. ЛЕВИНСЬКИЙ.

З ЯПОНСЬКОГО ДОМУ.

КАТІНКА.

I.

Катінку знав я ще з того часу, коли зі своєю мамою проїдала останній бриляптовий перстень в одній із бічних уличок Авеню Кліші на Монмартрі. Вони займали там дві кімнати з кухнею на третьому поверсі; одну з кімнат піднаймали. Катінка ходила тоді до ліцею. Тямлю її прегарне личко з чорними кучериками і тіню меляпхолії, що блукала вже тоді на ньому. Навшпиньках входила вона до мешкання, щоби не пробудити мами, що часто дрімала у фотелі з книжкою в руках. Тямлю ще великий мідяний самовар, що завжди приємно шипів у них на столі.

Потім втратив я Катінку з очей і віднайшов її кілька років пізніше на Монпарнасі. Жила тоді з артистом Шарлем Шарко в маленькому ателіє поза Венсенським ліском. Шарко був це артист добрих паризьких традицій, з широкою добрячою усмішкою на устах, трохи балакун і крикливий, як це водиться деколи у людей із півдня.

Його звязок із Катінкою дивував мене і я питав в нього жартом:

— Гей, Шарко! А де ти найшов собі Катінку?

Але він не любив про це балакати і давав мені завжди коротку відповідь:

— У Парижі. А де-ж-би?

Поволі довідався я, що Катінчина мама померла, що молода дівчина змалку вже примушена була продиратися крізь гущавину життя і що вона служила манекіном при вулиці Де ля Пе. Пізніше стала модελьою.

З Шарком жила добре. Його широкій, трохи розперезаній добросердости протиставила свою слав'янську вдачу, деяку гордовиту замкненість у собі, нахил до роздумувань на самоті і прибільшений погляд на ролю жінки у світі.

Чи кохав він її? Не думаю, але вона зуміла привчити його деякого пошанівку для своєї особи (що не належить до традицій Монпарнасу), нарешті і Катінчине романтичне минуле важило тут дещо.

Коли я став бувати у них, вони входили вже у другий рік свого співжиття. Вибирався я до них, ніби у довшу подорож. Треба було їхати підземельною залізницею, потім трамваєм і я брав зі собою книжку до читання. Модерна повість була навіть за коротка і я згодом став розгортати у вагоні товстий том Діккенса.

Ателіє Шарка було невелике, дивної конструкції, ніби втілення якогось футуристичного божевілля. Широке позаду, звужувалося з фронту до одного чи двох метрів. Тут теж приміщені були вхідові двері. Крізь цей покручений чотирокутник продиралося дерево. Корінням і галузками жило воно на свободі, але щось було складовою частиною внутрішньої обстанови ателіє. Був він зрештою необхідний, бо вечором сидів на ньому сам Шарко з люлькою у зубах. Сидючи так на дереві він вдається набирав переконання, що є ватажком дикого індійського племени, бо раз-у-раз спадав як бомба на переляканy Катінку і тягнув її за волосся.

— Шарко! — кричала вона (в моїх ушах цей Катінчин оклик звучав чогось як: Шарко, ти божевільний. Коли маєш дуріти, то краще забирайся геть із хати!

І вони справді забиралися геть з хати, але обоє, і в найкращій згоді, йшли за оруднями на близьку торговельну площу передмістя. Тут він вистоював під дверми крамниць, а вона збирала всяких ласощів: трохи сира, шматок ...нини, хліб, масло, помідори, овочі й мармеляду. Все це спаковане у маленькі привітні ... пакетики, носили обоє до дому. Ці домові ...денки чи вечорі мали завжди щось ... ного в собі, що таке важливе і цінне для артистів і всіх інших волоцюг світа. Катінка вміла приправляти добру салатку із усякої французької городини, що спеціяльно смакувала Шаркові. Почастунок кінчився знаменитим чаєм, ... тайну знав великий мідяний самовар, ... душею — одинока спадщина по ... і далекій батьківщині.

Зрештою жива Катінка не була ... у цьому ателіє. У ріжних ... звиклось ...

НАГЛИЙ СУД У СЯНОЦІ!

Епільоґ ліських подій.

(Власна кореспонденція.)

Сянік, 20. липня 1931.

Серед питомої усім наглим судам сцeнерії і атмосфери розпочалась перед окружним карним судом у Сяноці шляхом доралової процедури розправа з нагоди відомих ліських подій. Як обвинувачені станули: 1) *Василь Дуник*, літ 28, гр.-кат. рільник в Лобізві, 2) *Міхал Малецкі*, літ 24, рим.-кат. рільник у Телешниці Ошваровій, 3) *Петро Мадея*, літ 34 гр.-кат. рільник у Бібриці, 4) *Антін Паславський*, л. 28, гр.-кат. рільник у Бібриці — обвинувачені у злочині заворушень з § 73 к. з., карригідного по думці § 74 з. к. арт. 32. розп. През. Держ. з 19. III. 1928 ч 33. про наглі суди.

У склад трибуналу входять судді окружного суду: *Крушельницький*, як предсідник, і *Гелісяк Юркевич*, як вотанти, а судля Бернгавт як заступник. *Розправа розписана на 3 дні.* До розправи візвано з акту обвинувачення 35 свідків.

Прокуратуру заступає — прокуратор д-р Пінкович. Боронять: адвокат пос. д-р *В. Загайкевич*, д-р *В. Влавацький* (в якого руках була сконцентрована підготовча акція оборони) адв. пос. д-р *Біляк*, д-р *С. Ваньчицький*, д-р *Мадея*, пос. д-р *Баран* і д-р *Айхель*, як оборонець Малецького (в моменті писання цих рядків ще дехто з позамісцевих оборонців не встиг приїхати).

АКТ ОББИНУВАЧЕННЯ.

Акт обвинувачення (зладжений на 11 сторінах машинового друку) закидає обвинуваченим, що дня 30. червня 1932 в Лобізві вони брали участь у зборищі, яке мало місце того дня в тім селі, при чому вони ставили спротив упімненням зверхности та вживали насильних засобів, а зокрема напали на поліційну патрулю і роззброїли її, знищили польську парохію і двір, обмежили особисту свободу згаданих постерункових і місцевого римо-католицького пароха (кс. Цеберя), а врешті напали на відділ постерункових і обстрілювали їх гострими набоями. Наслідком того всього для привернення спокою і ладу треба було вжити надзвичайної сили. Це сентенція акту обвинувачення. Згідно з твердженням акту обвинувачення допустились обвинувачені інкримінованих учинків серед таких обставин:

Дня 19. VI. 1932 відбулися збори у Берегах Долішніх та „обивательське“ зібрання в Устриках Долішніх з пропагандою уладжувати *свята праці*, себто одноденні безплатні роботи населення при направі доріг. Коли ж у Берегах Долішніх люди відтак спротивились таким роботам виїхав був 21. VI. 1932 до Берегів Долішніх рільний інструктор Стефан Землба, щоби зліквідувати організаційний комітет цього свята праці в Берегах Долішніх. Як відомо, спалахнули там в той день події, серед яких побито Зембу; влада відступила від наміру свята праці у згаданій громаді. Але не вважаючи на це поширилась у найближчих днях у цілому ліському повіті вістка, неначеб свято праці мало бути початком привернення панщини, а символічним знаком нового заведення панщини мало бути викопування з-під памяткових панщизняних хрестів документів про знесення панщини. На цю вістку збирались численні юрби народа у громадах, де є такі памяткові хрести. В такий спосіб зійшлася сила народу з ріжних сіл дня 29. VI. 1932 у Телешниці та Лобізві.

В тім-же самім дні прийшов до Лобізви підкомісар поліції Тадей Солтис, який обходив з більшою патрулею сумежні села. Дня 30. VI. 1932 вислав підкомісар Солтис до Телешниці Сяньої поліційну патрулю з трьох людей, а сам остав у Лобізві, де було зібраних біля панщизняного хреста около 1000 осіб. Коли успокоювання підком. Солтиса і кс. Цеберя про безпідставність сплетень про панщину не успокоїли людей і коли зпоміж зібраних розляглись голоси, що як поліція відійде, то люди розійдуться, підком. Солтис зі своїми поліціянтами дійсно відійшов зі села. Але вже після його відходу рознеслась між зібраними вістка, що на польській парохії (плебанії) є ґранати, які „заливають слізми очі“, і що їх оставила там поліція. На цю вістку кинулась юрба на плебанію і дійсно найшла там скриню з 26 такими ґранатами, які полишив там підком. Солтис.

У тій самій хвилині вернула з Телешниці поліційна патруля з трьох людей, післана туди, як згадано, підком. Солтисом, зі старшим постерунковим Йосифом Лабою на чолі. Огірчена находкою ґранатів юрба кинулась на цю патрулю і, роззброївши її, забрала поліціянтам три кріси з муніцією та ще 6 штук розслізуючих ґранатів. Роззброєних трьох поліціянтів і кс. Цеберу спровадили до громадського уряду, де здепонували рушниці і амуніцію. Кс. Цеберу по короткім часі виведено враз з роззброєними поліціянтами поза границі села. Одна частина зібраних кинулась тимчасом на двір Яна Сверчка шукати, чи нема там поліції та якої зброї, та при тім, як твердить акт обвинувачення, повідчиняла шафи та столи і забрала деякі річи.

Про те, що діється в Лобізві, дізнався в яку годину пізніше підком. Солтис від служниці кс. Цебери та вислав негайно патрулю з 6 людей під проводом ст. постерункового Ґжесіка до Лобізви, а сам пішов дальше до Устіянової по дальші телефонічні прикази від старости.

Увійшовши до Лобізви поліційний відділ Ґжесіка зустрінув недалеко двора Сверчка одну частину зібраних, яких візвав розійтися, однак цей поклик не мав успіху. Пійшовши дальше поза закрут дороги побачив Ґжесік цілу зібрану там масу людей у числі кількасот осіб біля хати війта у грізній поставі, а напереді, як каже акт обвинувачення, трьох парубків, узброєних у відібрані в поліції кріси. (З дальшого представлення справи виходить, що мали ними бути обвин. Дуник, Малецький і Паславський). Побачивши таку скількість людей Ґжесік приказав патрулі завернути в напрямі до двора. В хвилині, коли патруля сходила з дороги в сторону двірських будинків, впали від сторони юрби стріли до поліційної патрулі. На це постерункові розбрились і відстрілюючись завернули до двора, де зайняли місця у вікнах на стриху, звідки віддали два стріли до людей, що зближались туди. В тій ситуації люди задержались у деякім віддаленню від двора підослоною будинків і дерев. На тім тлі виказує дальше акт обвинувачення вину кожного з підсудних, з котрих Василь Дуник, Михайло Малецький та Антін Паславський признались до участи у деяких стадіях тих подій, а також признались, що стріляли, однак не до поліції, тільки вгору.

Зясовуючи повищі факти доходить прокуратура в акті обвинувачення до висновків: 1) що 30. червня 1932 у Лобізві зібралась сила людей з Лобізви і з сусідніх сіл, яка представляла вищий ступінь небезпеки для спокою і публичного ладу; 2) що кількакратні упімнення поліції не віднесли успіху, та навпаки 3) що юрба не розійшлась а спротивляючись уперто повищим візванням, збиралась дальше і вжила насильства, вступаючи збройною силою на плебанію, роззброюючи поліцію, граблючи двір та атакуючи чинно і збройно поліцію при вжиттю гостро набитої рушниці. На цій підставі акт обвинувачення твердить, що витворилась ситуація, в якій для привернення спокою і порядку мусіла бути вжита „надзвичайна сила“. (Це, як відомо, є правним критерієм злочину заворушень з § 73 кз.) Адміністраційна влада — читаємо — мусіла зажадати помочі війська, яке надійшло в ночі на 1. VII. 1932. Змішані відділи поліції в асистенції війська перешукали у слідуючих днях цілий полудневий терен ліського повіту, розганяючи всюди великі маси озброєних людей, причім у Телешниці Сяній і Смереці прийшло до більших сутичок і вжиття пальної зброї, внаслідок чого було кількох вбитих та кільканадцять ранених. В Телешниці було ранених 7-ох постерункових. Щойно по упливі кількох днів привернено спокій у цілому повіті.

Всі ті події вяже акт обвинувачення щодо часу та місця, добачуючи в усіх дальших подіях навязок з інкримінованою подією у Лобізві дня 30. червня 1932 *В. З.*

ПЕРШИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ ПЕРЕД НАГЛИМ СУДОМ.

Вже перед розправою будинок окружного суду облягали селяни, рідня підсудних і жадні сензації мешканці Сянока, з яких на розправу дістався до салі лише той, що зумів роздобути білет вступу. Змішені поліційні відділи бережуть входу до суду та заповняють коридор суду і бережуть дверей салі розправи. В середу в год. 8 рано приводять до салі підсудних, а в год. 9 вранці починається розправа. На салі розправ звилися кореспонденти польської преси з Варшави, Кракова і Львова.

ВІДЧИТАННЯ АКТУ ОБВИНУВАЧЕННЯ І ЗІЗНАННЯ ПІДСУДНИХ.

Опісля відчитано акт обвинувачення, який подано вище і приступлено до переслухання обвинувачених. На вступі розправи обор. посол д-р В. Загайкевич поставив формальне внесення, аби трибунал признав себе некомпетентним і аби справу передано до звичайного поступовання тому, що розпорядок президента Польщі про наглі суди оголошено в ліському повіті незгідно з законом. Наглі суди почали обовязувати щойно від 10. вересня 1931 р., а в ліському повіті оголошено, що наглі суди обовязують уже від 9 вересня 1931. Трибунал відкинув внесок оборони і признав себе компетентним до ведення розправи. Як перший зізнає обв. Василь **Дуник**, який до вини не почувається, бо підчас події у Лобізві дня 30 червня ц. р. себто роззброювання юрбою поліції і перешукання приходства в с. Цебери обвинувачений сидів у хаті. Щойно опісля побачивши великий натовп людей вийшов з цікавости з хати та замішався у натовпі, звідкіля опісля не міг вернутися до дому. По дорозі хтось подав обвинуваченому три кріси і тому обвинувачений стріляв у гору на пострах, бо сподівався, що люди розійдуться до дому. На питання предсідника трибуналу що це таке панщина, відповідає що селяни казали, що це один день праці даром. Опісля зізнавав обв. **Міхал Малецкі,** який теж до вини не почувається, бо підчас подій у селі Лобозві був у своїм городі. Тоді один зі селян підбіг до обвинуваченого і потягнув його зі собою в село боронити хрестів перед поліцією. Як прибув до села, вже поліція була роззброєна. Зізнає, що обвинувачений Василь Дуник і Петро Мадея проводили юрбою, взивали аби не розходилися до дому, а на питання предсідника заявляє, що до натовпу прилучився тому, бо його як поляка примусили йти українські селяни, відгрожуючися перед ним, що вже негайно зявиться укр. військо з панцирками. Стріляв нібито зі страху перед репресіями обв. Дуника і натовпу людей. Після нього зізнавав обв. **Петро Мадея,** який теж до вини не почувається, бо підчас роззброювання поліції не був у натовпі, де знайшовся там щойно пізніше, аби боронитися перед панщиною. Кріс дістав від одного з селян у натовпі, з якого не стріляв. Підчас конфронтації з обв. Малецьким, обв. Мадея заявляє, що Малецького бачить щойно перший раз, але обв. Малецкі обстоює свої зізнання. Далі відбулася конфронтація між обв. Дуником і Мадеєю Оба обстоюють при своїх зізнаннях. — Вкінці зізнавав обв. **Антін Паславський,** який до вини не почувається, а до натовпу прилучився з цікавости. Кріса від обв. Мадея не одержав і не

Катінки на гостя, сміялися і плакали, думали і будували, з усіх стін ателіє. А в одному кутку, під деревом, стояв ще десяток полотен, що помножував число можливих у часі і просторі Катінчиних інкарнацій у безконечність. Увесь шмат стени, значить найширше поле в ателіє, займав величезний акт Катінки у напів лежачій позі, з яскравими східними квітками, усмішкою одаліски і спокусливим тілом грузинки. Він був несхінчений. Час-від-часу можна було відкрити на ньому кільки свіжих, широких мазків, але вони згодом зовсім припинилися. Чи тільки вони?

У це, вже дещо одноманітне, але назагал спокійне, співжиття Шарка і Катінки, попав одного дня Сокічі. Я показував йому футуристичне ателіє моїх знайомих, як одну з особливостей Парижа, що без сумніву буде зазначена у новому виданні Бедекера. Сокічі став бувати в Шарка. Спочатку рідко, бо він скаржився на віддаль і був завсіди розсіяний; тоді займала його Фльоренція. Згодом візити його стали частіші. Він хотів там відпочивати „в тіні дерева“, як казав, пив чай, навчився їсти знамениту салатку. Його, ясна річ, цікавила Катінка. Фльоренція це була делікатна квітка, що потребувала штучного тепла паризької оранжерії. У Катінці пізнав він жінку самостійну, безмежно вільну, що сама дбала про свої потреби і від нікого не залежала. Саме такої европейки він шукав.

(Продовження буде).

знае хто узброював селян. Заявляє, що до нікого не стріляв. — По переслуханні обвинувачених перервано розправу до 4. год. попол., коли то зізнавали уже прокураторські свідки, а саме підкомісар Тадей Солтис, кс. Цебера і розброєні в Лобізні постерунковi, які піддержували в основі акт обвинувачення, а св. Солтис заявив, що пізнає обв. Мадея як учасника натовпу. В середу переслухано 13 свідків. Тогож дня випущено на волю 40 селян, арештованих з приводу лісьоних подій. У вязниці перебуває ще 80 селян.

—o—

Початок громадянської війни в Німеччині.

Пруський уряд усунений.

БЕРЛІН, 20. 7. ПАТ. В середу 20. липня ц. р. пополудні оголошено наглий розпорядок през. Гінденбурга з метою вдержати лад і спокій у Прусах. Розпорядок складається з двох статтей і 1) покликує канцлера фон Папена на урядового комісаря для Прус, надаючи канцлерові право перебрати агенди пруського премієра, усунути членів пруського уряду і покликати на їх місце нових членів. 2) На канцлера фон Папена переходять усі права пруського премієра. Розпорядок обовязує негайно по його оголошенні. Дотеперішні члени пруського уряду відмовилися від димісії, а мін. внутрішних справ Северінґ заявив, що уступить лише перед силою, бо конституція не передбачує таких причин усування членів уряду.

Стан облоги.

Тому що пруські міністри не хотіли зголосити своєї димісії, проголошено в Берліні і Бранденбургії стан облоги, який одночасно потягає за собою обмеження громадянських свобід, обмежує свободу слова, заводить цензуру листів і т. п. На основі оголошення стану облоги військо обсадило парлямент і будинок пруського кабінету. Одночасно президент поліції в Берліні Гжесінський,, заступник президента д-р Вайс і командант поліції полк. Гаймансберґ подалися до димісії. Тому командант Райхсвери ґен. Шляйхер передав виконну владу ґен. Рундстетові, який обіймив теж провід над поліцією. Пруський уряд звернувся телеграфічно до Найвищого Суду, аби цей рішив, чи розпорядок центрального уряду є законний. На вістку про усунення пруського уряду, зійшовся баварський уряд негайно на засідання, на якому рішено, що центральний нім. уряд ломить автономічні права і нехтує незалежність союзних республик Німеччини.

Мобілізація соціялістів і комуністів.

По проголошенні стану облоги соціялдемократи і комуністи проголосили мобілізацію своїх боевих відділів, а саме Райхсбанеру і Залізного Фронту. Комуністи одержали вказівки з Москви, аби залишити всі спори і партійні порахунки з соціялдемократами та злучитися з ними в один фронт до боротьби з гітлерівцями.

Президент берл. поліції арештований.

БЕРЛІН, 20. 7. ПАТ. Президент берлінської поліції Гжесінський, його заступник д-р Вайс і командант поліції полк. Гаймансберґ, які зголосили свою димісію, опісля її відкликали. Тому всіх трьох поліційних достойників арештував військовий офіцер і їх передано до тюрми в Моабіті. На становище през. берлінської поліції іменовано Мельхіора.

Драматичні сцени в кабінеті канцлера.

БЕРЛІН, 21. VII. ПАТ. Підчас розмови канцлера фон Папена з пруським мін. внутрішніх справ Северінгом, Гіртзіфером і Клепером не обійшлося без драматичних сцен. Канцлер заявив, що нім. уряд покликує на місце членів кабінету пруського уряду комісарів тому, що пруський уряд не зумів опанувати ситуації і запевнити лад та спокій у краю. Тому през. Гінденбурґ оголосив розпорядок, яким іменовано канцлера пруським комісарем, а його заступником д-ра Брахта і візвав присутніх міністрів передати в його руки урядування. Тоді Северінґ заявив, що в імя державної рації не зложить уряду, бо розпорядок през. Гінденбурга суперечний з постановами конституції. Оба присутні пруські міністри Гіртзіфер і Клепер солідаризувалися з мін. Северінґом. На тому перервано розмову з канцлером фон Папеном і пруські міністри вернули до своїх кабінетів. Мін. Северінга арештував у середу в 8. год. вечором заступник канцлера д-р Брахт у присутности през. поліції Мельхіора і офіцера поліції.

На шляху до дальшої польонізації православя.

Приступлення Польського Народового Костела до Православної Церкви в Польщі. — „Православні західного обряду".

„Вядомосьці Украіньске" приносять такий комунікат:

Вже з кінцем 1931 року ходили поголоски, що епископ Польського Народового Костела Владислав Фарон, зірвавши остаточно з епископом Годуром, який тепер перебуває в Америці, змагає до злуки з Православною Церквою і веде довірочно розмови з прав. епископом Симоном, що мав уповажнення до того від митрополита Діонізія. Одначе тоді стояли тій злуці на перешкоді „еретичні помилки" народовців, що містилися в їх „Вірую". З уваги на те, еп. Фарон скликав на день 2. і 3. червня ц. р. до Замостя перший синод Польського Народового Костела. На тому синоді проводив еп. Фарон, до президії входили о. Бр. Єґер, о. Т. Чистовський (східного обряду) і в характері почесного гостя пралат Філярський з Польського Народового Костела Православного з Варшави, а зпоміж ляіків К. Левінський з Бидґощі. Учасників з правом голосу було 89, у тому 38 священиків. Синод ухвалив нове „Вірую", в якому нема вже „еретичних помилок" та уповажнив еп. Фарона поробити заходи в справі єдности з іншими християнськими віроісповіданями, зокремаж із Православною Церквою.

Дня 29. червня ц. р. митр. Діонізій приняв на спеціяльній авдієнції еп. Фарона і виявив свою згоду на створення спеціяльної комісії, щоб обговорилаб умовини Польського Народового Костела на лоно православя.

Засідання тої комісії відбулися у Варшаві в апартаментах митрополії у днях 7., 8. і 9. липня ц. р. Від православних брали участь у комісії: пралат С. Грушка, кап. Протасевич і кап. Філярський (з Польського Народ. Костела Прав.). Від Народового Костела: еп. Фарон, ґен. вікарій Єґер і пралат д-р Саламон.

Комісію отворив митр. Діонізій, який заявив, що збратання двох славянських церков є великою історичною подією. Після того комісія ухвалила 16 статтей, в яких унормовано „Умовини приняття епископа Польського Народового Костела Католицько-Апостольського о. Вл. Фарона враз із підчиненим йому духовенством і вірними на лоно святої Автокефальної Православної Церкви в Польщі".

В першій статті цих умовин сказано, що основою приняття Польського Народ. Костела є „Вірую", що його принято на синоді в Замості, в якому нема „filioque" („і сина"). Дальше члени Народ. Костела приймають цілковито доґматичну науку Православної Церкви, св. Причастія під двома видами, „Книгу правил" 7 Соборів загальних і 9 провінціональних. Зате затримують надальше ті народові польські парохії західну літурґію в польській мові і цілий західний обряд у польській мові, сповідь тайну (ушну) й загальну, науку про звичаї, що походять з польської традиції (як нпр. рорати, „ґорзке жале", хрестна дорога, гріб Христа, травневі богослуження, Боже Тіло, почесть Найсв. Тайн і ін.).

З черги ухвалено, що священики Польського Нар. Костела будуть приняті разом з парафіянами, „оскільки не буде яких перешкод канонічного і морального характеру". Щож до парохій Польського Нар. Костела т. зв. „східного обряду", то ті парохії будуть зовсім підпорядковані митр. Діонізієві, при чому їх виключається зпід компетенції еп. Фарона, який стане загальним епископом митрополита для „православного західного обряду". До 25. липня ц. р. еп. Фарон має представити митрополитові списи парохій і священиків, які хотять прилучитися до православя.

Ухвали тої спеціяльної комісії мають бути розглянені на найближчій сесії Св. Синоду Православної Церкви, котрий поладнає остаточно справу приняття еп. Фарона враз із його священиками й вірними на лоно православя.

Дня 10. липня еп. Фарон на парохіяльному зібранні в Замості склав звідомлення зі своїх переговорів. Зібрані витали його горячими оплесками й окликами: „Хай живе наш оборонець прав божих і народу польського, еп. Фарон! Хай живе митр. Діонізій!"

—o—

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 22. ЛИПНЯ 1932.

ЯР. МАНДЮКОВА.

Атракції над балтійським морем.

— Чи чули ви До—Х. приїздить?

— Невжеж справді? Цей кольосальний німецький гидропляп приїде до нас?

— Не вірите? Ходіть!

І зовсім безцеремонно, хапає мене наша сусідка за рукав і тягне в сторону парку.

Зі здивуванням, оглядаю величаві липи в цвіті й дивуюся, що має спільного парк із німецьким гидропляном.

Нараз гучне: „зе'ен зі!" й ми спиняємося.

На круглому стовпі, висить велике оголошення: „Чудо німецької техніки, славний гидроплян До—Х, прилетить в неділю до Попот"

Німка цікаво слідкує за враженням на мому обличчі.

— Ну що, бачите?

— Щож великого? Як приїде — побачимо, зрештою, ви завжди переборщуєте з вашими „чудами".

— Побачите! Переконаєтесь!

—Розуміється!

Прийшла неділя, гидроплянy нема. Я сміюся: „От бачите, ваше чудовище налякалося й десь собі сидить у куточку".

— Приїде у вівторок!

— Добре, зачекаємо до вівтірка.

Приходить довгожданий день. Від рана неоглядні маси народу залягли мольо і побережжа. На воді появилися цілі хмари суден, паропланів, тощо. Пополудни приїхали поліційні моторівки, щоби вдержувати лад. Що вони розженуть човна в одному місці то в другому вони вже знова. Даремна робота!

Люди, приліплені до поруча помосту, витріщують очі в напрямі Данціґу, наставляють далековиди, витягають фотоґрафічні апарати.

Нарешті!

Гуде, свистить, шумить!

Між народом рух.

— Ох, то їде він! „Шав, шав!"

— Кажуть, що як він їде то листя з дерев злітає, шиби вилітають із вікон..

Розглядаюся довкола й тішуся, що тут нема листя ані шиб... Від сторони Данціґу, показується на небосклоні мала чорна цятка, яка зростає з жахливою скорістю.

Наші сусіди витягають голови, перехилюються через поруча й дивляться.

Гук щораз сильніший.

Щораз ближче підлітає він, великий, могутній. Просто тримає срібні, горді крила, кадовбом вилискується до сонця, а з чорних отворів пасажирських кабін виглядають людські голови.

Є їх сімдесять дві! Дванацять людей обслуги!

З тисячів грудей вириваються оклики захоплення: гох, гох!

Люди друться на поруччя, на стовпи, махають хустинками, плещуть у долоні, мало в море не позлітають.

„До—Х", в асисті кількох лігаків, крутиться над нашими головами зовсім низенько. Робить всякі карколомні вихиляси, а врешті кілька разів заокруглює лет і з хлюпотом сідає на воду.

Гуде дванацять пропелерів, звірюка поре воду, гуу... гуу... їде, підпливає зовсім близенько до помосту, поринає кадовбом у воду на один метер, скоренько мчить по сталевій поверхні моря, кидаючи бризьками довкола.

Кожний сунеться ближче до нього, побожно ловить бризьки, ніби вони впали з кропила священика.

Елеґантний гидроплян поволі зіймається вгору, відстає від моря, проходить вже крапцята, й летить між хмари.

І знову всі голови задерті вгору, витріщені очі „фотоґрафують"!

А він, начеб дрочився то підлітає під небо то понад водою повисає, кружляючи над нами головами. Врешті рішуче обкручується ще раз і відлітає до Свінемінде.

Глядачі далі обсервують його, не годні вдорватися від помосту, ще вухом ловлять шум гук пропелерів, втішаються його рухами.

— Чи знаєте — розказує один пан, що їхав „До—Х-ом", — що він має розхил на 48 метрів.

— Го-го! — дивуються слухачі — це переходилоб висоту девятьповерхової камяниці.

— А довжина 40 метрів!

— Направду? Не виглядає на такого.

— Його дванацять моторів має силу 6.000 коней.

— Цікава я знати, чи богато він потрібує бензини?

— Звичайно має він 16.000 л. бензини і 1.900 л. оливи!

— І такий кольосальний тягар пливе по вітрям? Це дійсно чудо!

— Додайте ще вагу 72 пасажирів, 12-ох людей залоги, приміщення капітана, вагу запасів поживи... Крім пасажирських кабін є там ресторан, сальон для курців, кухня, толета і т. д. Все це влаштоване з повним комфортом.

— Шкода, що я не можу ним їхати — зітхає одна дама.

— Чому ні? Кожен з вас може їхати, рахують тільки у дрібничці: 25 гульденів за годину!

— Ох, якби то мати ту „дрібничку"!

(Докінчення буде)

З організаційного руху.

ПОЛІТИЧНЕ ЖИТТЯ КОСІВЩИНИ.

КУТИ.

Довірочна нарада УНДО для міщан і інтелігенції відбулася у Кутах дня 6. липня. Посол Чукур здав звіт з діяльности українських послів і сенаторів і обговорив справу ……рдної пропаганди та партійної організації. Нарада протягнулася до пізної ночі. Ухвалено довіря Українській Парляментарній Репрезентації.

СОКОЛІВКА.

Дня 3. липня п. р. відбулася довірочна нарада УНДО в Соколівці. Посол Чукур зложив звіт з діяльности Української Парляментарної Репрезентації та обговорив організаційні справи. На нараді були присутні також представники громади Бабин. Нарадою проводив селянин Степан ……, а секретарювала пані Гарлецька з Кут. Ухвалено довіря Українській Парляментарній Репрезентації. На численні запити учасників давав вичерпуючі пояснення посол Чукур.

ВЕЛИКЕ ВІЧЕ В ВІЛОБЕРЕЗЦІ.

Дня 7. липня відбулося віче під голим небом у Вілоберезці. Учасників було около 2000. Заступлені були громади Вербівцов, Устерики, Розтоки, Хоропева, Перехресне і ін. Посол Чукур здав звіт з діяльности українських послів та сенаторів і обговорив організаційні та господарські справи. Ухвалено довіря Українській Парляментарній Репрезентації та цілий ряд резолюцій. Численним запитам не було кінця а гуцули просили послів опікуватися гірським населенням у цей важливо важкий час.

ЯВОРІВ.

Дня 10 липня п. р. відбулося в Яворові велике віче. Посол Чукур у гарній промові представив політичне і господарське положення українського народу. Ухвалено довіря Українській Парляментарній Репрезентації.

З нинішним числом розсилаємо чеки П.К.О., якими просимо надсилати передплату.

ПЕРЕДПЛАТА ЗА СЕРПЕНЬ ЗОЛ. 4·—.

Залегла передплата по старій ціні ще є зол. 5.— місячно по червень вкл.

НОВИНКИ

— **Нова влада Галицької Провінції оо. Василіян.** В днях 14—17 м. м. радила Капітула Галицької Провінції оо. Василіян у Добромилі, на якій довершено вибору трьох кандидатів на протоігумена Провінції. З них затвердив о. архимандрит Ткачук на становище протоігумена Галицької Провінції на час найближчих 5 літ о. Стефана Решетила. Його дорадниками (теж на 5 літ) назначені: о. Віталій Градюк, о. Іннокентій Баган і о. Йосафат Лабай. Секретарем Провінції назначений о. Іриней Готра.

— **За знижкою комірного.** Тільки нечисленні власники домів у Львові добровільно згодились досі на знижку комірного. „Товариство охорони льокаторів і субльокаторів" організує масову акцію в цій справі. У Ринку ч. 3. на II. пов. від год. 5—7 попол. можуть усі покласти свої підписи на меморіялі, який має бути висланий до уряду. Подібна акція йде і в інших містах.

— **Горіючий літак упав у Львові.** В середу 20. липня вилетів вранці військовий літак з летунського майдану у Скнилові на вправи. Нагло попсувався мотор і бензина розлялася, від якої літак почав горіти, а опісля впав на землю на військовім майдані у Львові, розбиваючися на дрібні куски. Летун і обсерватор врятувалися чудом живі.

— **Вечір пісень і оперових арій героїчного тенора Любомира Йойки,** відбудеться в Рогатині в салі „Сокола" дня 23/7 ц. р. в 8 год. веч. і в Чорчу-Живці в „Палатці" в дні 24/7 ц. р. рівнож в 8 год. веч.

— **За знеславлення сестри.** В Любичі-Княже біля Рави Руської мала Олена Путько інтимні зносини з Іваном Зубрицьким, що був відомим „дон-жуаном" на цілу околицю. Овочем тих зносин була дитина жіночого пола. Та проте Зубрицький не хотів оженитися з Оленою, так, що вона мусіла його подати до суду, аби дістати аліментації для дитини. Одначе напередодні розправи прийшло до бійки між батьком Олени і її братом з одного і Зубрицьким з другого боку, яка скінчилася трагічно, бо батько з сином змасакрували Зубрицького так, що він згинув на місці. За це убивство станули перед львівським судом 19-літній Олекса Путько і його батько, 62-літній Іван, яких боронив адв. д-р Шевчук. Після переведеної розправи син дістав 2 і пів року тюрми, а батька суд звільнив.

— **Москаль, українець чи жид?** У Парижі живе славний молодий композитор, якому всього 19 літ, Ігор Маркевич, родом з Київа. В Ню Йорку в осени дадуть три концерти його творів. Нюйорський „Таймс" пише, що Маркевич росіянин з Київа, хоч можливо, що він змосковщений українець або змосковщений жид, бо на Україні є жиди з іменем „Маркевич".

— **„Прометя" не будуть добувати наверх.** Французьке міністерство морських справ оголосило заяву англійського інжиніра Кокса в справі затопленої підводної лодки „Прометей". Кокс стверджує, що випадок „Прометея" зовсім відокремлений з огляду на рятункові умовини. А саме лодка лежить на глибині ок. 75 м. у місці, де море майже завсіди розбурхане і де сила течії рівняється 7 вузлам. Тільки нурці, знаменито виспеціялізовані у працях на великих глибинах, моглиб піднятися тої праці. На такій глибині нурці не в силі виконати ніякої ручної роботи, як напр. цементування, пришрубсвування рухомих частей, ущільнювання люк і т. д. Тому Кукс зазначує, що спроби видобути цю лодку з 60 трупами вже нераціональні, бо праці треба би вести мабуть кілька літ і вони пожерлиб найменше 8—10 міліонів франків. А до того всього такі спроби моглиб потягнути за собою нові жертви в людях.

— **Сорок тисяч зголошень на 1.400 місць.** У Ню Йорку збудували нову підземну залізницю, так званий „собвей осьмої евеню". Всупереч до інших підземних залізниць, ця має бути під управою міста. На обслугу возів, стацій, продажі білетів і інші становища треба 1.400 осіб. На ці місця зголосилося понад 40.000 осіб. Є одинацять комісій, що переглядають ті зголошення. Дотепер переслухали комісії 38.000 зголошених. Коли ті люди умово й фізично надаються до служби, вони ще підуть під спеціяльні оглядини лікарські, відтак під провірку їх характерів і спосібности до спеціяльної праці, яка має бути для них призначена. Комісія прийшла до заключення, що нема достаточного числа екзамінаторів і тому отворення нового „собвею" відкладають з місяця на місяць.

!! Нова книжка !!

МИХАЙЛО РУДНИЦЬКИЙ

МІЖ ІДЕЄЮ І ФОРМОЮ

244 стор. Ціна 3 зол. Для передплатників „Діла" 2 зол. Із порученою пересилкою зол. 3.10.

— **Штучна стація для літаків на Атлянтійськім океані.** В нюйорських фінансових кругах викликав велике зацікавлення плян німецького воздухоплавного підприємства „Люфтганза" збудувати штучну пристань на повному морі між полудневою Африкою і Бразилією. Німці пильно заходяться розвинути торговельні звязки з полудневоамериканськими державами і випередити під цим оглядом французів. Оце причина, чому німецькі цепеліни і літаки радше летять до Полудневої Америки, ніж до Злучених Держав Північної Америки. По середині між містом Натал у Бразилії і містом Дакар у полудневій Африці мають примістити на морі на якорах великий пором із широким мостом і на ньому газолінову чи бензинову стацію, готель та людей до обслуги літаків і до зміни при перелеті. Трудноші лише в тому як розігнати літак з мосту, аби він міг вилетіти. Але пороблені німцями спроби вставити дошку на кораблях „Европа" і „Бремен" для вилету літаків з почтою дали підставу до розвязки цієї трудности. Є пляни збудувати такі „катапули" і на цій штучній стації серед океану.

— **Навчитися добре варити** — це бажання не покине ніколи молодих панночок, бо приповідка, що „до серця мущини йде дорога через його шлунок" завсіди правдива і актуальна. Книжка Oetkera до науки варення, що має біля 500 переписів варення, печення і приладжування страв, це знаменитий дорадник кожної пані дому, а спеціяльно для новичок, бо рахується вона зі зміненими господарськими відносинами та приносить нові висліди, осягнені при досвідах з науки відживлювання. Цю книжку на 150 сторінок, наскільки не можна дістати на місці, висилаємо безпосередньо по одержанні 85 сот. марками (адрес: Dr. Oetker — Oliva).

Д-ра Oetkera порошок до печення „Backin", порошок будиневий, цукор ванілевий „Gustin" і т. д. дістати можна все свіжі у відповідних крамницях. Жадайте рівночасно книжки Oetkera з переписами, барвно ілюстрованої, видання F, ціна 40 сот. З цієї книжки довідаєтеся ближчі подробиці про знаменитий апарат до печення „Чудо кухні", де на малій газовій кухонці можна пекти, смажити і варити

—o—

З театру.

ВЕЛИКИЙ МІСЬКИЙ ТЕАТР: **„Це Банда".**

„Банда" це нова фірма відомого давнього ансамблю „Кві про Кво", що має славу найкращого польського кабарету. Кожний із членів цього ансамблю створив власний оригінальний тип і публика залюбки подивляє артистів у ріжних відмінах цієї основної їх фізіономії. Конферансіє Ярошi оповідає дотепи із чаром чужинця, що сам сміється із своїх труднощів при вимові чужих слів і тішиться своїми „фільософічними відкриттями; Димша має незворушний спокій боввана, Лявінський красномовні жести жидівського комбінатора, Том кримінальну маску заамерованого афериста, Ордонівна трагічний патос і міміку польської Грети Ґарбо, Погожельська солодко-наївну вульгарність, Гурська своєрідно-маніжливу кокетерію і нова їх товаришка Желіховська, що має перчик легкої підміської птахи.

Програма, з якою приїхала „Банда" до Львова складена здебільша із сольових виступів артистів. Зі скетчів знаменита сатира на жидка, що находить легке та оригінальне джерело доходу та на старомодні балі. Чвірка хору Дана цікава тільки в ревелерсах. Саля тріщала від натовпу й сміху.

м. р.

—o—

З кіна.

— Новий німецький фільмовий закон схвилював дуже европейських і американських артистів, які досі брали живу участь у фільмах німецької продукції. Цей закон гостро націоналістичний і дозволяє тільки дуже малому відсоткові чужинних артистів грати у німецьких фільмах. Із Голівуда вислали до Берліна двох делеґатів, щоби порозумітися, як виглядатиме цей закон практично супроти Злуч. Держав. Максимум чужинних фільм у Німеччині за рік може бути 105. Американці сподіваються, що німці ще змякнуть. Інакше — це неабиякий арґумент! — вони звільнять у Голівуді 3000 німців … там занятих. Дві великі американські кінові фірми у Берліні вже почали ліквідувати своє підприємство; в одній звільнили 250 німців. Бо кожний гострий закон має два гострі кінці.

— У Німеччині є 12.000 кінових артистів. З них 7000 не має ніякої праці, 2500 працює в обмежених розмірах; тільки пята частина із загального числа має постійне заняття.

— У Льондоні організують постійний державний фільмовий інститут.

— 350 кін у Чіле заявило, що зачиняє свої ворота наслідком кризи.

— Львівська цензура не дала своєї візи на візд німецької фільми „Брати Карамазови".

— Німецький концерн „УФА" запрохав Грету Гарбо для виконання ролі Жанни д' Арк. Фільму з „Орлеанською Дівою" вже двічі ставили у Франції; раз ролю її грала артистка Женевуа, другий раз Фальконетті.

— Радянське кінове виробництво випустило фільму „Один із численних", що дає документальний огляд з історії громадянської війни 1918—1921. Фільма роблена на підставі матеріялів „Центрархіву", музею червоної армії, бібліотеки ім. Леніна і т. д. Є там рідкі знимки Леніна, Сталіна, Калініна, Молотова, Бубнова, Петровського та інших.

З нових книжок.

Василь Сімович: ПРАВОПИСНІ СИСТЕМИ М. ДРАГОМАНОВА (латиниця, драгоманівка). Прага, 1932. Відбитка з „Драгоманівського Збірника" Укр. Висок. Педагоґ. Інституту ім. Драгоманова. ст. 88.

Жаль, що така праця видана тільки літографічно. Ні твори Драгоманова ні його ідеї не мали великого щастя у нашій літературі. Що вже й казати про питання нашого правопису, що взагалі стало одним великим нещастям сучасного моменту. Проф. Сімович дає точний розслід „драгоманівки" як історичного документу, що нині не має практичного значіння. Коли стане актуальною справа реформи нашого правопису і то переміни його на латинку, хто зна, чи не доведеться пригадати деякі проекти Драгоманова. Арґументи Драгоманова в користь латинки досі не втратили своєї сили і д-р Сімович пригадує їх: що латинкою пишуть найкультурніші народи та що багато українців знає тільки латинські букви.

Доля „драгоманівки", що зазнала повної невдачі — доля неодної ідеї, до якої суспільність не була приготована. Д-р Сімович при нагоді такої спеціяльної теми не забуває пригадати, що арґументи щодо т. зв. „наукового" або „ненаукового" правопису основані здебільша на боротьбі за слова, тому, що про поширення правопису рішає його чисто практичний бік, незалежно від історичних арґументів і що найдивогляднііший правопис, раз поширений, важко заступити зовсім новим, найбільш послідовним, зогляду на консерватизм фільольоґів і загалу.

Драгоманів, хоч і не-фільольоґ, мав у справі правопису, так само як в усіх інших справах, широкі погляди европейської людини, вільні від короткозорого фанатизму, в який попадають часто вузькі спеціялісти при обороні власних поглядів. Д-р Сімович вказує на великий лінґвістичний такт Драгоманова, який шукав розумного компромісу між фонетичним і історичним принципом. Саме цього такту (це вже наша думка) не мала остання харківська правописна конференція, що попадала невпинно у крайню фонетику та крайній „історизм". **м. р.**

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 20. VII. 1932. за масло експортове та десерове пріма 3·20 зол., за літру молока 19—20 сот., літру сметани 0·90 зол., копу яєць 3·50 зол.

СПОРТ.

МИСТЕЦТВА КОПАНОГО МЯЧА УСС.

Субреферат копаного мяча УСС затвердив всі розіграні змагання, крім змагань Мети з Чорноморцями, тому, що вплинув протест від Чорноморців, котрий іде ще на прослідження й остаточне вирішення.

Перша рунда змагань кінчиться 24. липня ц. р., після чого буде перерва до половини серпня. Календар ІІ-ої рунди і речинець невідбутих у 1-ій рунді змагань Мета-УРСК будуть подані пізніше в комунікаті.

МЕТА-СОКІЛ IV.

Змагання Мета-Сокіл IV. за мистецтво УСС відбудуться 24. липня ц. р. в год. 5. попол. на грищі Сокола Батька (підчас фестину). Змагання ці замикають для Сокола IV. першу рунду, в котрій ця амбітна дружина здобула 6 пунктів, не програвши ні одних змагань. Неділльні змагання викажуть, чи Сокіл IV. удержиться дальше на чолі табелі. Мета представляє собою сильну дружину, а останні товариські змагання зі Соколом IV виграла 2:1. Публика, користаючи з фестину і знижених цін вступу (30 і 50 сот.), буде мати нагоду оглядати гарну гру наших молодих дружин. Тому треба сподіватися, що прихильники того популярного спорту виповнять площу в більшому числі.

МИСТЕЦТВО СЛОВАЧЧИНИ.

Братислава. „Братислава"-„Жіліна" 2:0.

Неділльні змагання цих двох дружин за мистецтво Словаччини закінчилися повною перемогою „Братислави", яка таким чином веде тепер перед у табелі за мистецтв. Стан табелі такий:

1) Братислава	3	2	1	6:6	4
2) Русь	2	1	1	5:4	2
3) Жіліна	1	0	1	0:2	0

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Театр.

Четвер, 21. VII., год. 7.30 і 9.45 веч. Виступ варшавської „Банди".

Пятниця, 22. VII. год. 7.30 і 9.45 веч. Виступ варшавської „Банди".

Кіна.

АПОЛЬО: „Сила кохання".
КАСНО: „Жагуче кохання".
КОПЕРНИК: Чар Неаполю і Гарі Льойд.
ЛЕВ: „Скриті стріли" (Гут Джібсон) і „Зов молодости".
МАРУСЕНЬКА: Чар Неаполю і Гарі Льойд.
МІРАЖ: „Білі ночі".
ОАЗА: „Архикнязь Іван Рудольф".
ПАН: „Присуд моря і Смолоскип".
ПАЛЯС: „Скандал батька і Роман у Біярріц".
ПАСАЖ: Кохання на пустині".
ПРОМІНЬ: „Любовниця ґвардистів" та „Сіти на мужів".
СОНЦЕ: Через ферії вечинне.
СТИЛЕВЕ: „Життя і майбутність жінки".
УТІХА: „Знак жаби і Дуглас Фербенкс".
ХІМЕРА: „Звідкіля нема повороту".

Закордонне радіо.

Пятниця, 22. липня 1932.

Ляйпціґ (259,3) 21.30 Концерт. **Братіслава** (278,8) 22.20—23.00 Легка музика. **Гільверзум** (296,1) 11.40—13.40 Легка музика. 19.55—21.55 Вечір Бетовена. **Мілано** (331,4) 20.45 Симфонічний концерт. **Штутгарт** (360,6) 10.00 Шопен. 22.55—24.00 Серенади. **Београд** (430,4) 19.00 Концерт радіоорхестри. **Рим** (441,2) 20.45 Концерт. **Брюсель** (509,3) 21.00 Концерт. **Відень** (517,2) 16.50 Концерт солістів. 20.15 Концерт симфонічної орхестри. **Мінхен** (532,9) 17.05 Опера. **Будапешт** (550,5) 21.20 речіталь фортепяновий. **Харків** (937,5) 15.20, 20.00 Концерт. 16.45, 24.00 Грам. плити. **Ленінґрад** (1000) 14.30, 16.30, 19.30 Концерт. **Кеніґсвустергавзен** (1634,9) 18.00—18.25 Серенади. **Париж** (1724,1) 20.45 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 22. липня 1932.

11.58 Час. 12.10 Пресові вісти. 12.20, 12.45, 15.25 Грам. плити. 12.40 Метеор. комунікат. 15.00 Господ. комунікат. 15.10 Слуховище для дітей. 15.35 Лісовий кутик. 15.45 Грам. плити і „Сільва рерум". 16.40 „Золота гусениця". 17.05 Легка музика. 18.00—19.15, 20.00—23.30 Трансмісія з Варшави. 19.15 Всячина. 19.35 Пресовий комунікат. 19.45 „Князь Райхсталту"

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Конкурс. Головна Управа „Рідної Школи" оголошує конкурс на посаду управителя дів. гімназії „Р. Ш." в Станиславові. Подання разом зі залучниками вносити на адресу: Львів, Ринок 10. Умови подає Референтура шкіл „Р. Ш." Президія Гол. Управи „Р. Школи". 3—3

Корисна льоката капіталу! Книгарня з паперовим склепом зараз до продання в більшому місті в Галичині. Інформації і умови дає Дирекція Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Учительства". — Львів, вул. Якуба Стшеме ч. 11/II.

Дня 30. липня ц. р. відправиться в церкві в Бібрці в год. 8. рано Служба Божа і панахида по бл. п. Григорію Пісецькім, погибшім трагічно під Бібркою дня 30. 7. 1930 р. До численної участи запрошує **Родина.**

На „Рідну Школу" зложили в зол. ВП.: Службовики „Маслосоюзу" 200 як ювилейний дар з нагоди Імянин п. дир. Бачинської; Орися Бурківна, уч. І. кл. укр. прив. гімн. в Золочеві 15.05, зібраних з нагоди вінчання п. С. Яремка з п. О. Гординською дня 16. ц. м. в Самборі; Леся і д-р Іван Малко, Мости Вел. 5, замісць телеграми з нагоди вінчання Лесі Артимишинівної і Левка Чубатого; Робітня футер Юліяна Гаушевського у Львові 40 і кличе: Торг. Пром. Спілку „ХРОМ", Робітню футер Карпяка, Робітню взуття фірми „Чорній-Беряк" та склад вудження Пявки. — ВП. Жертводавцям складає щиру подяку **Головна Управа.**

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.